

(א) ונחמנו ד: ערפין ד: מיה: (ב) ונחמנו ד: ערפין ד: מיה: (ג) ונחמנו ד: ערפין ד: מיה: על זה תמלא בפירושי רש"י לקמן פ"ד: (ד) ונחמנו ד: ערפין ד: מיה: (ה) ונחמנו ד: ערפין ד: מיה: (ו) ונחמנו ד: ערפין ד: מיה: (ז) ונחמנו ד: ערפין ד: מיה: (ח) ונחמנו ד: ערפין ד: מיה: (ט) ונחמנו ד: ערפין ד: מיה: (י) ונחמנו ד: ערפין ד: מיה:

גליון הש"ס

גמ' אי קרן כתיב. ואי דבשדה אחר משלם מק שלם והקרא דוחלו את כספו בנהיר' א"כ אימרת יתנו דרש"י לקמן לו פ"א דלון חזי זקק מלוק: רש"י ד"ה ארי וארי וכו' ואי קשיא. וכן הקשה מוס' וק"ל הא בפשוטו מתא דוחלו למיה לא מני למוכסד דלא היינו יודעין אי איירי משן אי מרגל מש"ה כמינ לאורי דמיירי משן. וכן כפא לאמרתן ס"ד ארי וארי ארגל לא מני לכמונ ועבר לתוד דלא היינו יודעין במאי מיירי ליה כמינ ושלח לאורי דמיירי מרגל וכו': שם ד"ה נתחככה בו שנתגלגלה עליהן עיני לקמן יז ע"כ בש"י ד"ה דדמיק: ת"ד"ה הא דלא כבליא קרנא וכו' דקרא איירי באבליא דבבליא קרנא. ע"י לקמן ע"כ:

מוסף רש"י

בפרומביא. רסן (לקמן פ"ד) ובורג. ונחמנו ד: ערפין ד: מיה: (ב) ונחמנו ד: ערפין ד: מיה: (ג) ונחמנו ד: ערפין ד: מיה: (ד) ונחמנו ד: ערפין ד: מיה: (ה) ונחמנו ד: ערפין ד: מיה: (ו) ונחמנו ד: ערפין ד: מיה: (ז) ונחמנו ד: ערפין ד: מיה: (ח) ונחמנו ד: ערפין ד: מיה: (ט) ונחמנו ד: ערפין ד: מיה: (י) ונחמנו ד: ערפין ד: מיה:

רבינו הנגאל

אמר מר ושלח זו הרגל (וכו') [וכן] הוא אומר משלחי רגל השור והחמור. ולולי האי קרא משלחי רגל השור האי ושלח וכו' בעיה במאי אוקמינא לה. אי קרן. כתיב כי יגה. אי שן. כתיב ובער בשדה אחר. ואוקמינא בגל כותבי' כאשר יבער הנגל. פי' השן שגלגל דומה א' לאבן גלל. מהו דתימא בני תרי קריי ושלח ובער תרווייהו שן והא דאכל פרי לגמרי וקא מיכליא קרנא. והא דאפסידוהו לפרי דתייב ולא מיכליא קרנא. והשתא דאוקמינא ושלח זו הרגל. שן אי לא מיכליא קרנא מנלן דתייב. ופרקי' דומיא דרגל בו. אמרמר ובער זה השן בו. בעניינא דרגל. וקאמי' וליכותה דחמנא ושלח דמשמע תתי. משמע רגל דתי' משלחי רגל השור. ומשמע שן דתי' ושן בהמות אשלח בס. ולא בעי ובער. ופרקי' אי לא הוה כתי' ובער הוה אמרמר חד מינייהו. אי רגל דהויקה וזו הויקה כתי'. והתסרתה בוליכתה. שן דיש הנאה להויקה. אבל תרויהו לא. ואמרמי מכדי שקול הוא יבואו שניהם. פי' מכדי דין השן והרגל שוה. זה שיש הנאה להויקה וזו הויקה כתי'. באי אחד מכריע על הכיר. פי' באי זה דרך אתה יכול לרבות אחת מהן ולמעט האחר. אי אפשר לך אלא לרבות את שניהן. הוה אמרמר דע"ג דמרבית לתרויהו הוה אמרמר לעולם אינו חייב אלא אם שולחיה הוה ואכלה. אבל אם הלכה מעצמה ואכלה בין שילחה ובין הלכה מעצמה.

(א) ע"י מוס' דף כ: ד"ה כאשר יבער וכו'.

ארבעה אבות פרק ראשון בבא קמא

עין משפט נר מצוה

הגלל היינו שן שפעמים מגולה ופעמים מכוסה וכתיב ציה יבער. לישנא אחרינא גלל זה רעי שהשן מצערת למאכל ועשית גלל כמו גללי אדם וגללי בהמה: אידי ואידי. ושלח ובער תרוייהו אשן ושלח אמת לחיוביה היכא דלא כליא קרנא דמשמע גוון שאכלה ערובה וסופו לחזור וללמוח אבל לא כתחלה ובער היינו היכא דמכליא קרנא דמשמע ובער שמצער לגמרי. ואי קשיא היכא מני למימר אידי ואידי אשן הא דמכליא קרנא והא דלא מכליא ליכתוב חד להיכא דלא מכליא דליחייב וכ"ש היכא דכליא תריץ אי מהאי קרא ה"א האי אמי להיכא דמכליא אבל לא מכליא לא הלך היכא למימר ודאי אידי ואידי אשן אי לאו דכתב רחמנא משלחי רגל השור: מה רגל לא שנה כו'. דהא לא כתיב ציה ובער: מה שן לא שנה כו'. דהא לא כתיב ציה ושלח: או הא או הא או רגל ממש דהויקה מני. אבל שן לא: או שן ממש דיש הנאה להויקה. אבל רגל לא: מדי. שן ורגל שקולין שן שאין לו חמור מזה שהרי בשניהם יש כהן זה חמור: ויבאו שניהם. מושלח דהי מינייהו מפקס. דלא ילמי מיניה הא שניהן שוין: איצטריך. ליה ובער דאי מפקס מושלח הוה אמרמר בני מיני היכא דשלחי איחו בכונה לרעות בשדה חצירו אבל אולא ממיילא לא: קמ"ל. ובער וכיון דנפקא לן שן דממיילא מוצער אמרמר רגל וילפה מיניה: נסתכפה כפול להנאפה. והפילתו או טינפה פירות להנאפה שנתגלגלה עליהן כדכך סוקים וחמורים דהיינו דומיא דשן שיש הנאה להויקה: ומאי שנה שן. מהנך דקא מוקמת מילתיה דרב פפא כמולדה דשן ורגל: כל היק דרך הילוך שלח בכונה הוה מולדה דרגל ובער. שנדבק כלים בשערה וגררתן ושברתן: מאי שנה רגל. דמיחייב דהיק מניו כו': אז עשרה. צור עמוק י' טפחים היינו אז דבכך דרכו להמית: וזה אז לנוקין. דאס נפל שור צבור תשעה ומת פטור בגל כותבי' כאשר יבער הנגל. פי' השן שגלגל דומה א' לאבן גלל. מהו דתימא בני תרי קריי ושלח ובער תרווייהו שן והא דאכל פרי לגמרי וקא מיכליא קרנא. והא דאפסידוהו לפרי דתייב ולא מיכליא קרנא. והשתא דאוקמינא ושלח זו הרגל. שן אי לא מיכליא קרנא מנלן דתייב. ופרקי' דומיא דרגל בו. אמרמר ובער זה השן בו. בעניינא דרגל. וקאמי' וליכותה דחמנא ושלח דמשמע תתי. משמע רגל דתי' משלחי רגל השור. ומשמע שן דתי' ושן בהמות אשלח בס. ולא בעי ובער. ופרקי' אי לא הוה כתי' ובער הוה אמרמר חד מינייהו. אי רגל דהויקה וזו הויקה כתי'. והתסרתה בוליכתה. שן דיש הנאה להויקה. אבל תרויהו לא. ואמרמי מכדי שקול הוא יבואו שניהם. פי' מכדי דין השן והרגל שוה. זה שיש הנאה להויקה וזו הויקה כתי'. באי אחד מכריע על הכיר. פי' באי זה דרך אתה יכול לרבות אחת מהן ולמעט האחר. אי אפשר לך אלא לרבות את שניהן. הוה אמרמר דע"ג דמרבית לתרויהו הוה אמרמר לעולם אינו חייב אלא אם שולחיה הוה ואכלה. אבל אם הלכה מעצמה ואכלה בין שילחה ובין הלכה מעצמה.

בא א (מיי' פ"ג מהל' מקי ממון) סמג עשין סו טו"ש ע"מ ס' שאל ספיף א: כב ב מיי' שם פ"א הל' י סמג שם טו"ש ע"מ שם: כג ג מיי' שם ופ"ב שם הל' ג סמג שם וטור ש"ע שם וס' שפט ספיף ית: כד ד מיי' שם סמג שם טור ש"ע שם ס' שפט ספיף א: כה ה מיי' שם פ"א הל' י טור ש"ע שם וס' שפט ספיף ית: כו ו מיי' פ"ב שם הלכה י סמג עשין סח טו"ש ע"מ ס' מי ספיף ית: כז ז מיי' פ"ג שם הל' ג סמג שם טו"ש ע"מ ס' מי ספיף א:

תורה אור השלם

- 1. פי' יבער אשן פודה או כרם ושלח את בעירו ובער בשדה אחר מיטב פודה ומיטב פרמו ושלח: שמות כב ד. לכן הגני מביא רעה אל בית ירבעם והכרתי לירבעם משתיץ בקיר ציפור ועובד בישאל ובבערתי אחר בית ירבעם כאשר יבער והקלל עד המו: מלכים א ד י 3. אשירכם ורעי על כל קמי ששלחי רגל השור והחמור: ישעיהו לב כ 4. מיר רעב ולחמי רשף וקטמ מירי ושן בהמות אשלח גם עם חמת וקלי עפר: דברים לב כד 5. בעל הבור ושלם כסף ושיב לבקעלי ודמת ודיה לו: שמות כו לד

רבינו הנגאל (המשך)

כיצא בו בחלת שחיתת קדישם מה הפרט מפורש דבר הטעון צפון וישנו בהטאות הפמיות. שחיטה וקבלה אין הולכה וריקא לה. איכא למימר הכי ואיכא למימ' הכי דבר אחר נפשות להביא מנוול ומכדי שחין. והא אפיקתיה לנהן. הני לא צריכי קיא מאי טעמי שקול הוא ויבאו כולן כי צאטרי למונול ומכדי שחין. ותולדה דשן כי שיש לבהמה הנאה בהויקה. כנון נתחככה כמותל להנאפה וטינפה פירות להנאפה. פי' אילולי שששתה צריכה היתה מצטערת לפיכך חייב מפני שנתנת דחיי' נמי בהא ואמרמי תולדה דשן כשן. כי קאמר רב פפא בתולדה דרגל. תולדה דרגל כל דבר שהויקה מצוי ואין כותנה להיק. כנון הויקה בגופה דרך הילוכה או בשערה דרך הילוכה. ודחיי' נמי להא ואמי כי קמי' אתולדה דבור. ודילפינן מן דמת יהיה לו וקיס לתה לרבנן דיי טפחים עבוד מיתה ט' טפחים לא עבוד מיתה. פי' בור הוא עמוק י' טפחים ונפל שמה שור ומת חייב. פחות מ' טפחים חייב בנוקין ולא במיתה. ותרויהו אבות ניהו. זה אב למיתה וזה אב לנוקין. ותולדה דבור מאי ניהו. אבנו סכיננו ומשאו שהניחן ברשות הרבים. ואמרמי' היכי דמי אי דאפקריננהו בין לרב ובין לשמואל היינו בור כו'. חלוקת רב ושמואל בפ' המניח את הכה הלכה נשברה בור כו'.

הא דלא מבליא קרנא. פ"ה שחת שעתיד ללמוח אבל לא כתחלה וקשה והא מכליא קרנא שגם הצעלים הם יכולים לקצור אלא י"ל שטנפה פירות להנאפה מכל מקום קרי ליה לקמן לטינפת פירות להנאפה מולדה כיון דשפטיה דקרא איירי דמכליא קרנא: והא דמבליא קרנא. וא"מ ולכתוב רחמנא ושלח ולא צעי ובער ויש לומר דהוה אמרמר דוקא דשילח שלוחו כלקמן: דומיא דרגל. וא"מ ונימא איכפא דהא דמקשינן לחומר' הנ"מ באיסורא אבל בממונא לא ואומר ר"ת דמדה היא צמורה לא שנה באיסורא ול"ש בממונא: וישן בהמות אשלח בס. אע"ג דאמרין בעלמא ונפסי פירשם האינון בהמות שיש להן ארס כנחש ונושכות ומנימות דהוי נשיכה שהיא מולדה דקרן מכל מקום איירי נמי בחיות רעות שדרסו ואכלו להנאמן כדמתרגמינן וכן בהמות וכן דמיה כלא ומהי ככלל בהמה:

איצטריך ס"ד אמרמר ה"מ

היבא דשלח שולחי. וא"מ תיקשי השתא הא דפריך לעיל טעמא דכתיב רחמנא כאשר יבער הגלל הא לאו הכי צמחי מוקמת והשתא קמ"ל והשתא דאוקי אשן רגל דאולה מביילא מנלן דומיא דשן מה שן לא שנה שלחה שולחי ל"ש דאול מביילא אף רגל לא שנה שלחה שולחי לא שנה אולה מביילא ולכתוב רחמנא ושלח ולא בעי ובער דמשמע רגל ומשמע שן משמע רגל דכתיב משלחי רגל השור והחמור ומשמע שן דכתיב וישן בהמות אשלח בס אי לאו קרא יתירה ה"א או הא או הא או רגל דהויקה מצוי או שן דיש הנאה להויקה מ"מ מכדי שקולין הן ויבאו שניהם דהי מנייהו מפקס איצטריך סד"א הגי מולי היכי דשלח שולחי אבל אולא מביילא לא קמ"ל: תולדה דשן מאי היא ג'נתחככה בכותל להנאפה וטינפה פירות להנאפה מאי שנה שן דיש הנאה להויקה וממונך ושמירתו עליך הגי נמי יש הנאה להויקה וממונך ושמירתן עליך אלא תולדה דשן כשן וכי קאמר רב פפא אתולדה דרגל תולדה דרגל מאי היא ה' הויקה בגופה דרך הילוכה בשערה דרך הילוכה בשלחי שעליה בפרומביא שבפיה בוזג שבצוארה מאי שנה רגל דהויקה מצוי וממונך ושמירתו עליך הגי נמי הויקה מצוי וממונך ושמירתן עליך אלא תולדה דרגל כרגל וכי קאמר רב פפא אתולדה דבור תולדה דבור מאי ניהו אילימא אב י ותולדה ט' לא ט' כתיבי ולא י' כתיבי הא לא קשיא ה'המת יהיה לו אמר רחמנא וקיס יהו לרבנן י' עבדן מיתה ה' הויקה עבדי מיתה לא עבדי סוף סוף יזה אב למיתה וזה אב לנוקין אלא יאאבנו סכיננו ומשאו שהניחן ברשות הרבים והויקה היכי דמי אי דאפקריננהו בין לרב ובין לשמואל היינו בור ואי

מזקי' דקרא דונפל לא ממעט אלא אמאי דכתיב דקרא צדיה

מזקי' דקרא דונפל לא ממעט אלא אמאי דכתיב דקרא צדיה דהיינו צור עשיר איתוראס: ברי' אר'ב בין אשמואל' היינו בור. וא"מ הא רב אית ליה לקמן (דף כ:): צור שמייצמו תורה להבלי ולא למצטו וי"ל דהתם משום דקרקע עולם הויקה אבל הכא כצטא דידיה הוא: עסקי כרייה ופתיחה צא לו אף כל תקלה שהפקירה חייב א

ומת חייב. פחות מ' טפחים חייב בנוקין ולא במיתה. ותרויהו אבות ניהו. זה אב למיתה וזה אב לנוקין. ותולדה דבור מאי ניהו. אבנו סכיננו ומשאו שהניחן ברשות הרבים. ואמרמי' היכי דמי אי דאפקריננהו בין לרב ובין לשמואל היינו בור כו'. חלוקת רב ושמואל בפ' המניח את הכה הלכה נשברה בור כו'.